

Received: 31 January 2021

Revised: 8 April 2021

Accepted: 10 September 2021

รูปแบบลีลานาฏยศิลป์ในการสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากคำวิจารณ์คุณสมบัติ การเป็นนาฏยศิลปินของ นราพงษ์ จรัสศรี¹

STYLES OF DANCE IN CHOREOGRAPHY FROM THE CRITICISM OF BEING A DANCE ARTIST OF NARAPHONG CHARASSRI¹

ธำมรงค์ บุญราช^{2*}Thamarong Boonrach^{2*}นราพงษ์ จรัสศรี³Naraphong Charassri³

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การสร้างสรรค์นาฏยศิลป์จากคำวิจารณ์คุณสมบัติการเป็นนาฏยศิลปินของนราพงษ์ จรัสศรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อหารูปแบบลีลาทางด้านนาฏยศิลป์ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบเชิงคุณภาพและวิธีวิจัยแบบเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยประกอบไปด้วยการสำรวจข้อมูลเชิงเอกสาร การสัมภาษณ์ สื่อสารสนเทศ การสำรวจข้อมูลภาคสนาม การสนทนา เกณฑ์มาตรฐานศิลปินและประสบการณ์ของผู้วิจัย โดยผู้วิจัยให้ความสำคัญกับคำวิจารณ์คุณสมบัติการเป็นศิลปินทางด้านการแสดงของนราพงษ์ จรัสศรี ตามความเห็นของนักวิจารณ์ในระดับนานาชาติและตามความเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับนราพงษ์ จรัสศรี ในประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลดังกล่าวจากหนังสือพิมพ์ นิตยสารและการสัมภาษณ์ จากนั้นผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อ

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานาฏยศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ This article is a part of dissertation, Doctor of Fine and Applied Arts Program in Dance, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University

² นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² Graduate Student, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์, ศาสตราจารย์ ดร., คณะศิลปกรรมศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³ Dissertation Advisor, Professor PhD., Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University

* Corresponding author e-mail: novpubpla09@hotmail.com

ค้นหารูปแบบลีลานาฏศิลป์ ผลการวิจัยพบว่า สามารถแบ่งรูปแบบของการแสดงได้ทั้งหมด 6 องค์ ได้แก่ องค์ 1 ลีกลับ ใช้ลีลาการเคลื่อนไหวแบบมินิมอลลิสม์ (Minimalism) องค์ 2 หลงไหล ใช้ลีลาแบบการเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน (Everyday movement) และการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างมีอิสระ (Free spirit) องค์ 3 แปลก ใช้ลีลาการเคลื่อนไหวที่ต่อต้านแนวคิดและทฤษฎีของนาฏศิลป์แบบดั้งเดิม (Classic dance) องค์ 4 ตะวันออกและตะวันตก ใช้ลีลาที่ผสมผสานกันระหว่างการแสดงตะวันออกและตะวันตก องค์ 5 สรีระ ใช้ลีลาการเคลื่อนไหวในแต่ละส่วนต่างๆ ของสรีระร่างกาย (Part of the body) และองค์ 6 คุณธรรม โดยการใช้การเคลื่อนไหวแบบการทำสมาธิ (Meditation) และการใช้มุทรา (Mudra) อันเป็นการใช้ลีลาแบบภาษามือของนาฏศิลป์อินเดีย ทั้งนี้ผลที่ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ

คำสำคัญ: รูปแบบลีลานาฏศิลป์; นาฏศิลป์สร้างสรรค์; คำวิจารณ์คุณสมบัติการเป็นนาฏศิลป์ของ นราพงษ์ จรัสศรี

Abstract

This research article is a part of thesis entitled “Styles of Dance in Choreography from the Criticism of Being a Dance Artist of Naraphong Charassri” with the aims to discover the styles and patterns of dance. The utilization of both qualitative research and constructive research methodology was conducted using research instruments including documentary research, interviews, media, field surveys, seminars, artist benchmark and ethnography. The researcher emphasized the constructive criticisms on the qualification of being a dance artist of Naraphong Charassri given by international critics and people related to Naraphong Charassri in Thailand. The researcher studied and analyzed the data obtained from newspapers, magazines, and interviews to find the patterns of dance. The findings revealed that the patterns of performance can be divided into six acts, namely Act 1 Mystique; using minimalistic movement, Act 2 Passion; using daily and free spirit movement (Everyday movement and Free Spirit), Act 3 Peculiar; using movement against the concept and the theory of classic dance, Act 4 East and West; using a mixture of eastern and western dance, Act 5 Body; using part of the body in movement and Act 6 Virtue; using a movement of meditation and Mudra, a finger language of Indian dance. The results of the study perfectly aligned with the indicated objectives.

Keywords: Styles of dance; Creative dance; Criticism of being a dance artist of Naraphong Charassri

1. บทนำ

คำวิจารณ์จากนักวิจารณ์ทางด้านนาฏศิลป์ที่มีประสบการณ์ มีความรู้และปราศจากอคติย่อมเป็นที่ยอมรับสำหรับผู้ที่ต้องการพัฒนาศักยภาพทางด้านการแสดงของตนเอง อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่ยืนยันถึงคุณภาพตลอดจนคุณสมบัติของศิลปินเหล่านั้น นอกจากนี้ คำวิจารณ์ยังช่วยสร้างตัวตนทำให้ศิลปินนั้น ๆ กลายเป็นที่ยอมรับและสร้างชื่อเสียงให้ปรากฏในวงการต่อไป ซึ่งปัจจุบันมีศิลปินทางด้านศิลปะการแสดงจำนวนไม่น้อยที่ประสบความสำเร็จในวิชาชีพ จากการนำคำวิจารณ์คุณสมบัติที่ได้มาจากการแสดงแต่ละครั้ง มาวิเคราะห์ พัฒนา ปรับปรุงและแก้ไขทักษะทางศิลปะการแสดง จนกลายเป็นศิลปินที่มีความสามารถในการแสดง สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นว่าคำวิจารณ์นั้นสามารถพัฒนาศักยภาพของศิลปินทางศิลปะการแสดงได้ ในขณะเดียวกันนักวิจารณ์ศิลปะการแสดงที่ดีนั้น จำเป็นที่จะต้องมีความรู้หลักเกณฑ์มาตรฐานในการวิจารณ์ การแสดงของศิลปินอย่างมีคุณภาพดังที่ เจตนา นาควัชระ ได้กล่าวว่า “นักวิจารณ์จะกล่าวแต่เพียงว่าชอบหรือไม่ชอบเท่านั้นไม่ได้ จำจะต้องหาทางอธิบายประสบการณ์ทางอารมณ์ส่วนลึกของตนออกมาอย่างเป็นเหตุเป็นผลให้ผู้อ่านเข้าใจได้” (เจตนา นาควัชระ, 2560, น. 31) ซึ่งนักวิจารณ์ศิลปินทางด้านการแสดงนั้น ควรเป็นบุคคลที่มีภูมิรู้ทั้งทางด้านทักษะการแสดง ทางด้านวิชาการการแสดงที่ได้มาตรฐานและมีประสบการณ์ในการชมการแสดงมาอย่างยาวนาน คำวิจารณ์ผลงานทางศิลปะการแสดงจากนักวิจารณ์ที่มีคุณสมบัติดังที่กล่าวมา จึงจะสามารถนำมาใช้ในการสร้างมาตรฐานและหลักเกณฑ์ในการพัฒนาผลงานทางศิลปะการแสดงในหลากหลายมิติต่อไป เช่น พัฒนาทักษะการแสดง พัฒนาระบบการสร้างสรรคผลงานของตนให้ดีขึ้น การให้ความรู้กับผู้สนใจหรือผู้ชมการแสดงโดยทั่วไปในรูปแบบที่เป็นวิชาการมากยิ่งขึ้น แต่เนื่องจากที่ผ่านมายังไม่มีมีการนำคำวิจารณ์ผลงานทางศิลปะการแสดงมาเป็นประเด็นในการนำเสนอเป็นผลงานการสร้างสรรคทางศิลปะการแสดงเพื่อต่อยอดความก้าวหน้าในการพัฒนาหัวข้อนาฏศิลป์ สร้างสรรคให้มีความหลากหลายมากขึ้นจากหัวข้อเดิม ๆ ที่เคยใช้วิจัยกันมา ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าคำวิจารณ์จากนักวิจารณ์นั้น ย่อมต้องมีตัวอย่างของการวิจารณ์ศิลปินไม่ว่าจะเป็นแขนงใดและศิลปินนั้น ๆ มีส่วนเกี่ยวข้องในส่วนไหนของผลงานศิลปะการแสดงนั้นและเพื่อให้เกิดการศึกษาค้นคว้าที่มีความลึกซึ้ง จึงควรที่จะต้องมีการเลือกตัวอย่างของการวิจารณ์ศิลปินที่น่าสนใจซึ่งสามารถอธิบายถึงกระบวนการคิดสรรได้

นราพงษ์ จรัสศรี เป็นศิลปินทางด้านนาฏศิลป์สร้างสรรค์ของประเทศไทย ที่มีคุณสมบัติและประสบการณ์ทั้งในด้านการเต้น ด้านการแสดง และการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์สร้างสรรค์อย่างมากมายด้วยระยะเวลาที่ยาวนานจนถึงปัจจุบัน ประจักษ์พยานด้วยหลักฐานทั้งทางด้านผลงานและการสืบทอดเอกสารทางด้านวิชาการ จนเป็นที่รู้จักกันในนามของผู้บุกเบิกนาฏศิลป์ร่วมสมัยคนแรกของประเทศไทย ที่มีผลงานทั้งในฐานะผู้แสดง ผู้ออกแบบผลงานนาฏศิลป์สร้างสรรค์และครูผู้ถ่ายทอดวิชา มีผลงานที่มีคุณภาพจนเป็นที่ยกย่องและได้รับคำวิจารณ์จากนักวิจารณ์ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่านราพงษ์ จรัสศรี เป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติของศิลปินที่เป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและในระดับสากล ซึ่งการพบหลักฐานคำวิจารณ์ของนราพงษ์ จรัสศรี ที่มีความหลากหลายและมีคำวิจารณ์

ทั้งจากนักวิจารณ์ทั้งในและนอกประเทศ จึงควรค่าแก่การนำคุณสมบัติของนราพงษ์ จรัสศรี ที่ได้รับการวิจารณ์ดังกล่าวมาต่อยอดเพื่อการศึกษาและสร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์ต่อไป

ในฐานะที่ผู้วิจัยได้มีประสบการณ์และอยู่ในวงการที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการแสดงมาจึงสามารถกล่าวได้ว่ายังไม่พบงานสร้างสรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ขึ้นใดในประเทศที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นของคุณสมบัติการเป็นนาฏศิลป์อื่น อีกทั้งการแสดงงานนาฏศิลป์สร้างสรรค์ในประเทศไทยยังขาดการอธิบายถึงกระบวนการและการสร้างสรรค์งานอย่างมีหลักการ การนำเสนอผลงานการสร้างสรรค์ทางศิลปะการแสดงในระดับคุณวุฒิขั้นต้นนี้ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการอธิบายถึงขั้นตอน กระบวนการสร้างสรรค์งานอย่างงานวิชาการที่เป็นเหตุเป็นผลอย่างลึกซึ้ง อันจะทำให้เกิดความน่าเชื่อถือและสื่อถึงความก้าวหน้าทางวิชาการ โดยมีการนำเสนอประเด็นใหม่ของงานวิจัยให้เป็นประโยชน์ในการต่อยอดองค์ความรู้ทางด้านนาฏศิลป์และศิลปะการแสดงต่อไป

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างสรรค์ผลงานที่เกี่ยวกับนาฏศิลป์สร้างสรรค์จากบทวิจารณ์คุณสมบัติการเป็นนาฏศิลป์ของนราพงษ์ จรัสศรี จากความเห็นของนักวิจารณ์ นักวิชาการ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวศิลปินได้ เพื่อเป็นต้นแบบของงานสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ที่ได้นำประเด็นเรื่องคุณสมบัติการเป็นนาฏศิลป์มานำเสนอ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยฉบับนี้จะสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการสะท้อนคุณสมบัติความเป็นศิลปินทางด้านศิลปะการแสดงที่มีคุณสมบัติอันเป็นที่ยอมรับตามหลักวิชาการ อีกทั้งเป็นแนวทางในการศึกษาการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ ทั้งในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติต่อไปได้ในอนาคต วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถือได้ว่าเป็นการเปิดโลกทัศน์ใหม่และเป็นประโยชน์ให้กับสังคมในด้านการสร้างสรรค์ผลงานและการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบผลงานทางด้านนาฏศิลป์ ซึ่งงานวิจัยทางด้านศิลปะสร้างสรรค์ที่ดีย่อมส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงให้กับวงการศิลปะได้อย่างแน่นอน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อค้นหารูปแบบลีลาการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากคำวิจารณ์คุณสมบัติในการเป็นนาฏศิลป์ของนราพงษ์ จรัสศรี

3. ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาคำวิจารณ์คุณสมบัติการเป็นศิลปินทางด้านการแสดงของนราพงษ์ จรัสศรี ตามความเห็นของนักวิจารณ์ในระดับนานาชาติตลอดจนความเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับนราพงษ์ จรัสศรี ในประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลดังกล่าวจากหนังสือพิมพ์ นิตยสาร และการสัมภาษณ์ นับตั้งแต่พุทธศักราช 2522 ถึงพุทธศักราช 2563 เท่านั้น

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การสร้างสรรคานาฏศิลป์จากคำวิจารณ์คุณสมบัติการเป็นนาฏศิลป์ของนราพงษ์ จรัสศรี ผู้วิจัยมีเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

4.1 การรวบรวมข้อมูลเชิงเอกสาร (Data collection) การรวบรวมข้อมูลเชิงเอกสารนั้น ผู้วิจัยค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ตำรา หนังสือ บทความ หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหัวข้องานวิจัย ได้แก่ เอกสารที่ปรากฏ คำวิจารณ์คุณสมบัติการเป็นศิลปินทางการแสดงที่วิจารณ์โดยนักวิจารณ์ นักวิชาการ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องที่สามารถสะท้อนคุณสมบัติในผลงานนาฏศิลป์ของนราพงษ์ จรัสศรี เพื่อนำข้อมูลเบื้องต้นเหล่านั้นมาดำเนินการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.2 การสัมภาษณ์ (Interview) การสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการมุ่งเน้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากศิลปินผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิจารณ์ นักวิชาการ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวศิลปินรวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ในประเด็นเรื่องคำวิจารณ์คุณสมบัติในการเป็นนาฏศิลป์ของนราพงษ์ จรัสศรี ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) รูปแบบสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ตั้งคำถามแบบปลายเปิด รวมถึงการแสดงข้อคิดเห็นในมุมมองต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ กับกลุ่มบุคคลที่มีองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย เพื่อให้ข้อมูลเกิดความหลากหลาย

4.3 สื่อสารสนเทศอื่น ๆ (Information technology) ข้อมูลทางด้านสารสนเทศถือเป็นข้อมูลที่สำคัญอีกด้าน ที่มีความรวดเร็วและทันสมัยอยู่เสมอ โดยเฉพาะด้านการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับทักษะด้านการปฏิบัติการแสดง การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้วิจัยเลือกพิจารณาศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยด้านศิลปกรรมและการออกแบบที่เกี่ยวข้องกับงานนาฏศิลป์สร้างสรรค์จากคำวิจารณ์คุณสมบัติในการเป็นนาฏศิลป์ของนราพงษ์ จรัสศรี

4.4 การสังเกตการณ์ (Observation) ผู้วิจัยเข้าร่วมการสังเกตการณ์โดยตรงเกี่ยวกับด้านการแสดงของนราพงษ์ จรัสศรี รวมทั้งการเข้าร่วมชมการแสดงทางด้านนาฏศิลป์สร้างสรรค์ที่มีรูปแบบหรือแนวคิดที่เชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหัวข้องานวิจัย

4.5 การสัมมนา (Seminar) ผู้วิจัยเข้าร่วมการสัมมนาวิชาการทางด้านนาฏศิลป์สร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้วิจัยเกิดมุมมองความคิดที่หลากหลาย นำมาซึ่งแนวทางในกระบวนการคิด การวิเคราะห์การออกแบบสร้างสรรค์ เพื่อนำไปสู่กระบวนการวิจัยของตนเองต่อไป

4.6 เกณฑ์การสร้างมาตรฐานในการยกย่องบุคคลต้นแบบทางด้านนาฏศิลป์ (Artistic qualification) ฐานีย์ สังข์สีทิวงศ์ (2558, น. 115) ได้อธิบายถึงคุณสมบัติจากเกณฑ์การสร้างมาตรฐานในการยกย่องบุคคลต้นแบบทางด้านนาฏศิลป์ของวิซุตา วุฑฒิตย์ ประกอบด้วยเป็นผู้มีจิตวิญญาณและเป็นศิลปิน เป็นผู้มีความสามารถและเป็นผู้มีประสบการณ์เรียนและการทำงานในฐานะที่เป็นศิลปิน เป็นผู้มีความสามารถ

หลากหลาย เป็นผู้มีความเป็นผู้นำ เป็นผู้บุกเบิก เป็นผู้มีความรู้ในการทำงาน เป็นผู้มีความสร้างสรรค์ เป็นผู้มีความรสนิยม เป็นผู้มีการถ่ายทอดความรู้ เป็นผู้หายาก เป็นผู้มีความจริงจัง และมีคุณสมบัติเพิ่มเติมจากราพงษ์ จรัสศรี ที่กล่าวถึงเกณฑ์การสร้างมาตรฐานในการยกย่องบุคคลต้นแบบทางด้านนาฏศิลป์ที่พึงมีอีกประการ คือ เป็นผู้มีความหลงใหล (Passion)

4.7 ประสบการณ์ของผู้วิจัย (Personal experience) ผู้วิจัยมีโอกาสดูตามผลงานของราพงษ์ จรัสศรี ตั้งแต่การศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ที่คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้วิจัยจึงได้นำผลงานการแสดงและคุณสมบัติความเป็นศิลปินทางการแสดงที่มีอยู่ในตัวของราพงษ์ จรัสศรี มาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ซึ่งจากเกณฑ์การสร้างมาตรฐานในการยกย่องบุคคลต้นแบบทางด้านนาฏศิลป์ ที่กล่าวมา ผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกใช้คุณสมบัติบางประการ ได้แก่ ความหลากหลาย รสนิยม และประสบการณ์มาเป็นแนวทางในการออกแบบลิลานาฏศิลป์เพื่อแสดงให้เห็นถึงคุณภาพในการออกแบบลิลานาฏศิลป์ที่ตรงตามเกณฑ์การสร้างมาตรฐานในการยกย่องบุคคลต้นแบบทางด้านนาฏศิลป์

5. ประโยชน์ของการวิจัย

5.1 ได้ผลงานสร้างสรรค์นาฏศิลป์ เรื่องการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากคำวิจารณ์คุณสมบัติการเป็นนาฏศิลปินของราพงษ์ จรัสศรี สำหรับผู้ที่มีความสนใจในการเข้าชมให้เกิดความบันเทิงและสร้างปัญญาในรูปแบบนาฏศิลป์สร้างสรรค์

5.2 ได้รูปแบบองค์ประกอบการสร้างสรรค์ผลงานเรื่อง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากคำวิจารณ์คุณสมบัติการเป็นนาฏศิลปินของราพงษ์ จรัสศรี

5.3 ได้แนวคิดหลังการสร้างสรรค์ผลงานเรื่อง นาฏศิลป์จากคำวิจารณ์คุณสมบัติการเป็นนาฏศิลปินของราพงษ์ จรัสศรี

6. ผลการวิจัย

การออกแบบทางด้านลิลานาฏศิลป์ ถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญที่สุดในการสร้างสรรค์งานทางด้านนาฏศิลป์ ทั้งนี้เพราะลิลานาฏศิลป์ คือ การใช้สรีระร่างกายของมนุษย์อันเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและแสดงถึงความรู้สึกที่สะท้อนถึงเรื่องราวต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาและทำการทดลองออกแบบลิลานาฏศิลป์ในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากคำวิจารณ์คุณสมบัติการเป็นนาฏศิลปินของราพงษ์ จรัสศรี ผู้วิจัยได้ออกแบบลิลาในแต่ละองค์ที่แตกต่างกันออกไป โดยเน้นการออกแบบลิลาการเคลื่อนไหวที่สื่อความหมายตรงตามหมวดหมู่ของคุณสมบัติการเป็นนาฏศิลปินของราพงษ์ จรัสศรี ทั้ง 6 คุณสมบัติ ตามที่ผู้วิจัยได้แบ่งไว้ ได้แก่ 1) ลีกลับ 2) หลงใหล 3) แปลก 4) ตะวันออกและตะวันตก 5) สรีระ และ 6) คุณธรรม ซึ่งทั้ง 6 คุณสมบัติดังที่กล่าวมานี้ ได้กลายเป็นชื่อขององค์การแสดงทั้งหมด 6 องค์ โดยในแต่ละองค์ก็ใช้ลิลาที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

6.1 องค์ 1 ลีกลับ ผู้วิจัยได้ออกแบบลีลาโดยคำนึงถึงการแสดงที่ให้เห็นถึงความลีกลับ ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบโดยใช้ลีลาท่าทางการเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน (Everyday movement) เช่น การเดิน การนั่ง การหมุน โดยเคลื่อนไหวลีลาท่าทางอย่างช้า ๆ แบบมินิมอลลิสม์ (Minimalism) ซึ่งเป็นการใช้ลีลาการเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวันโดยมุ่งเน้นท่าทางที่ดูน้อย ดังที่ นราพงษ์ จรัสศรี ได้อธิบายถึงมินิมอลลิสม์ (Minimalism) ในแนวทางของนาฏยศิลป์ ซึ่งเป็นการออกแบบลีลาการเคลื่อนไหวที่น้อย อีกทั้งมีการลดทอนรายละเอียด ไว้ว่า “มินิมอลลิสม์ (Minimalism) ในแนวทางของนาฏยศิลป์ หมายถึงการแสดงทางด้านนาฏยศิลป์ที่ถูกออกแบบให้มีการลดทอนรายละเอียด ในที่นี้อาจหมายถึงการเคลื่อนไหวที่เป็นแบบประเพณีหรือมีรูปแบบเฉพาะที่มีรายละเอียดให้ลดน้อยลงเหลือแต่เพียงลีลาการเคลื่อนไหวที่แสดงให้เห็นเส้นสายหรือทิศทางแบบกว้าง ๆ ที่มิได้มีรูปแบบซึ่งแสดงความสำคัญถึงรายละเอียดเฉพาะเหล่านั้น” (นราพงษ์ จรัสศรี, การสื่อสารส่วนบุคคล, 24 ตุลาคม 2563)

ดังนั้น ในการออกแบบลีลานาฏยศิลป์ ในองค์ 1 ลีกลับ ผู้วิจัยจึงออกแบบลีลาการเคลื่อนไหวให้ดูลีกลับโดยใช้การเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน (Everyday movement) ที่ไม่มาก แบบมินิมอลลิสม์ (Minimalism) โดยมีการจัดสรรระของร่างกายให้ชัดเจนในแต่ละท่วงท่าอย่างช้า ๆ เพื่อสื่อถึงความลีกลับ การออกแบบลีลานาฏยศิลป์ในองค์ 1 ลีกลับ จึงเป็นการใช้การเคลื่อนไหวท่าทางในรูปแบบนาฏยศิลป์หลังสมัยใหม่



ภาพที่ 1 ภาพการทดลองออกแบบลีลาในองค์ 1 ลีกลับ โดยการนำเสนอความลีกลับด้วยท่าทางแบบการเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน (Everyday movement) และแบบมินิมอลลิสม์ (Minimalism) (จัมรงค์ บุญราช, ประเทศไทย, 2563)

6.2 องค์ 2 หลงไหล ผู้วิจัยได้ออกแบบลีลานาฏศิลป์โดยคำนึงถึงความหลงไหล จึงสมมติสิ่งที่หลงไหลขึ้น แล้วให้นักแสดงเลียนแบบท่าทางจากสิ่งที่หลงใหลนั้น โดยกำหนดสิ่งที่หลงใหลไว้ 4 อย่าง ได้แก่ ฝี่เสื้อ มด ผู้หญิง และกวาง แล้วให้ผู้แสดงเลียนแบบกิริยาท่าทางสิ่งที่หลงใหลโดยใช้ลีลาแบบ การเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน (Everyday movement) การเคลื่อนไหวร่างกายอย่างมีอิสระ (Free spirit) ซ้ำไปซ้ำมาและท่าทางที่ดูเรียบง่าย (Simplicity) โดยนำลีลาท่าทางดังที่กล่าวมามาสผสมผสานกับการใช้ทักษะของนาฏศิลป์ไทยในบางฉาก เช่น ในฉากที่ผู้แสดงเลียนแบบกิริยาท่าทางของกวาง ผู้วิจัยได้ออกแบบลีลาให้นักแสดงใช้มือแบบท่ากวางเดินดงในนาฏศิลป์ไทยแล้วกระโดดเหมือนอากัปกิริยาของกวางด้วยท่าทางอย่างมีอิสระ (Free spirit) แสดงให้เห็นถึงความมีอิสระเสรีของกวาง ดังที่ นราพงษ์ จรัสศรี ได้อธิบายถึงการใช้ลีลาท่าทางที่ดูเรียบง่าย (Simplicity) ตามแนวคิดของอิสดอรา ดันแคน (Isadora Duncan) ไว้ในหนังสือประวัตินาฏศิลป์ตะวันตก ความว่า “การแสดงเป็นไปอย่างไม่เป็นระบบ และมีท่าเต้นที่ดูซ้ำไปซ้ำมาบ่อยครั้ง งานของเธอมีลักษณะท่าเต้นที่ดูเรียบง่าย (Simplicity)” (นราพงษ์ จรัสศรี, 2548, น. 110)

เพราะฉะนั้น ในการออกแบบลีลานาฏศิลป์ ในองค์ 2 หลงไหล จึงเป็นการใช้ลีลาการเคลื่อนไหวท่าทางในรูปแบบนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ ได้แก่ การเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวัน (Everyday movement) การเคลื่อนไหวร่างกายอย่างมีอิสระ (Free spirit) ซ้ำไปซ้ำมาและท่าทางที่ดูเรียบง่าย (Simplicity) ซึ่งพบได้ในงานของอิสดอรา ดันแคน (Isadora Duncan) มาเป็นแนวทางปฏิบัติ อีกทั้งได้นำลีลาท่าทางดังกล่าวมาผสมผสานกับการใช้ทักษะของนาฏศิลป์ไทยในบางฉากขององค์นี้ เช่น การใช้ท่ากวางเดินดงมาผสมผสานกับการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างมีอิสระ (Free spirit) เพื่อสื่อถึงความหลงไหล



ภาพที่ 2 การทดลองออกแบบลีลาในองค์ 2 หลงไหล โดยการนำเสนอความหลงไหลด้วยท่าทางอย่างมีอิสระ (Free spirit) ผสมผสานกับท่ากวางเดินดงในนาฏศิลป์ไทย (อัมรงค์ บุญราช, ประเทศไทย, 2563)

6.3 องค์ 3 แปลก ผู้วิจัยได้ออกแบบลีลานาฏศิลป์โดยคำนึงถึงคุณสมบัติความแปลกในลีลาการเคลื่อนไหวของศิลปินทางด้านการแสดง จึงออกแบบลีลาท่าทางการเคลื่อนไหวที่ต่อต้านแนวคิดและทฤษฎีนาฏศิลป์แบบดั้งเดิม (Classic dance) โดยการนำลีลาการรำไทยแบบราชสำนัก การเต้นบัลเลต์แบบราชสำนัก มาลดทอนทำให้ไม่เกิดความสมบูรณ์ตามการแสดงแบบดั้งเดิม (Classic dance) อีกทั้งใช้ลีลาท่าทางการหักมุมไม่เป็นเส้นโค้งและต่อต้านความกลมกลืน ดังที่ นราพงษ์ จรัสศรี ได้อธิบายถึงเทคนิคการเต้นของมาธา เกรแฮม (Matha Graham) ไว้ในหนังสือประวัติศาสตร์นาฏศิลป์ตะวันตก ความว่า “เทคนิคการเต้นของเกรแฮมจะเน้นการหายใจ ซึ่งถือเป็นการปฏิบัติขั้นพื้นฐานของการเคลื่อนไหวของการเต้นทั้งหมด ท่าที่มีชื่อเสียง คือ ท่าเกร็งกล้ามเนื้อที่เรียกว่า คอนทราక్షัน (Contraction) จะต้องปฏิบัติอย่างรวดเร็วบังคับกล้ามเนื้อท้องให้โค้งตัว ดันกระดูกสันหลังให้โค้ง และท่าผ่อนคลายที่เรียกว่า รีลีส (Release) ทำให้เกิดลีลาที่กระตุก-สะดุ้ง ทำให้คนดูรู้สึกถึงลีลาที่แปลกไปจากการดูบัลเลต์ที่มีแต่ความราบรื่น นี่ สง่างามเหมือนไม่ได้ออกกำลังอะไรเลย (นราพงษ์ จรัสศรี, 2548, น. 117)

นอกจากนี้ ยังได้เพิ่มรูปแบบลีลานาฏศิลป์การล้มตัวสู่พื้นแล้วพุ่งตัวขึ้น ซึ่ง นราพงษ์ จรัสศรี ได้อธิบายการใช้ลีลานาฏศิลป์ดังกล่าวตามแนวคิดของดอริส ฮัมเฟรย์ (Doris Humphrey) และชาร์ลส์ ไวต์มัน (Charles Weidman) ไว้ในหนังสือประวัติศาสตร์นาฏศิลป์ตะวันตก ความว่า “ฮัมเฟรย์กับไวต์มันเป็นผู้พัฒนาเทคนิคการเต้นที่มีแบบฉบับที่ชัดเจนในเรื่องของการล้มลงสู่พื้น การพุ่งตัวลุกขึ้น (Fall & Recovery) การหยุดนิ่ง (Motionless) และกฎของแรงโน้มถ่วงของโลก (Law of gravity)” (นราพงษ์ จรัสศรี, 2548, น. 119)

ดังนั้น ในการออกแบบลีลานาฏศิลป์ ในองค์ 3 แปลก จึงเป็นการใช้ลีลาการเคลื่อนไหวท่าทางในรูปแบบนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ โดยใช้ลีลาท่าทางที่ต่อต้านแนวคิดและทฤษฎีของนาฏศิลป์แบบดั้งเดิม (Classic dance) รวมถึงใช้ลีลาท่าทางการหักมุมไม่เป็นเส้นโค้งตามเทคนิคการเต้นของมาธา เกรแฮม (Matha Graham) และการใช้ลีลาท่าทางแบบการล้มตัวสู่พื้นแล้วพุ่งตัวขึ้นตามแนวคิดของดอริส ฮัมเฟรย์ (Doris Humphrey) และชาร์ลส์ ไวต์มัน (Charles Weidman) เพื่อสื่อถึงความแปลกจากลีลาท่าทางการเคลื่อนไหว



ภาพที่ 3 การทดลองออกแบบลีลาในองค์ 3 แปลก โดยการนำเสนอลีลาท่าทางที่สื่อถึงความแปลก
(อัมรรค์ บุญราช, ประเทศไทย, 2563)

6.4 องค์ 4 ตะวันออกและตะวันตก ผู้วิจัยได้ออกแบบลีลานาฏศิลป์โดยคำนึงถึงภาพความเป็นตะวันออกและความเป็นตะวันตกให้เกิดขึ้นในการแสดง จึงนำรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์จาก 2 วัฒนธรรม มาเป็นแนวทางในการออกแบบลีลาของการแสดงในองค์นี้ในเชิงสัญลักษณ์ เพื่อสื่อสารความหมายอย่างตรงไปตรงมา ได้แก่ การแสดงนาฏศิลป์แบบพื้นเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย และการเต้นในรูปแบบสเปนโดยนำคาสทาเน็ต (Castanet) หรือกรับสเปน เข้ามาช่วยให้เกิดเสียงด้วย แสดงให้เห็นถึงความเป็นตะวันออกและตะวันตก อีกทั้งแสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์และความหลากหลายในการแสดงที่ต่างวัฒนธรรมกันแต่มาอยู่ร่วมในการแสดงเดียวกัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับความเห็นของ ลักขณา แสงแดง ที่กล่าวว่า “การนำลีลานาฏศิลป์ที่ต่างสกุล ต่างรูปแบบและต่างวัฒนธรรม มารวมและจัดวางให้อยู่ในผลงานเดียวกันนั้น แสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์และสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นพหุวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในผลงานอันเป็นรูปแบบของการสร้างสรรค์นาฏศิลป์แบบหลังสมัยใหม่” (ลักขณา แสงแดง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 26 มกราคม 2564)

จากที่กล่าวมา การออกแบบลีลานาฏศิลป์ในองค์ 4 ตะวันออกและตะวันตก ผู้วิจัยใช้ลีลาการเคลื่อนไหวท่าทางในรูปแบบนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ ได้แก่ การแสดงนาฏศิลป์แบบพื้นเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ซึ่งสะท้อนถึงความเป็นวัฒนธรรมตะวันออก และการเต้นในรูปแบบสเปน ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงความเป็นวัฒนธรรมตะวันตกในอีกลักษณะหนึ่งซึ่งแตกต่างไปจากวัฒนธรรมตะวันตกที่ผ่านมามาตามที่คนนิยมทั่วไปนิยมกัน เช่น การแสดงบัลเลต์ ดังนั้น การออกแบบลีลานาฏศิลป์ในองค์ 4 ตะวันออกและตะวันตก จึงมีการผสมผสานกันระหว่างการแสดงตะวันออกและตะวันตก ถือได้ว่าเป็นการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ในอีกแนวทางหนึ่งตามแนวความคิดการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ โดยนำสิ่งที่ไม่สามารถเข้ากันได้แต่ให้เข้ามาอยู่ร่วมกันได้ จนเกิดเป็นลีลานาฏศิลป์สร้างสรรค์ที่ใหม่และไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน



ภาพที่ 4 การทดลองการออกแบบลีลาในองค์ 4 ตะวันออกและตะวันตก โดยการนำเสนอลีลา
การเคลื่อนไหวนาฏศิลป์พื้นเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยผสมผสานกับท่าระบำสเปน
แสดงให้เห็นถึงความเป็นตะวันออกและตะวันตก
(อัมรงค์ บุญราช, ประเทศไทย, 2563)

6.5 องค์ 5 สรีระ ผู้วิจัยได้ออกแบบลีลานาฏศิลป์โดยคำนึงถึงการแสดงให้เห็นถึงสรีระในส่วนต่าง ๆ ของผู้แสดงได้อย่างชัดเจน ตามความหมายของชื่อองค์การแสดง ผู้วิจัยจึงออกแบบลีลาการเคลื่อนไหวเพื่อแสดงให้เห็นถึงสรีระ เช่น การเคลื่อนไหวของศีรษะ การเคลื่อนไหวของแขน การเคลื่อนไหวของขา และการเคลื่อนไหวในแต่ละส่วนต่าง ๆ ของสรีระร่างกาย (Part of the body) ตามทฤษฎีการวิเคราะห์การเคลื่อนไหวของลาบัน (Laban) นอกจากนี้ ยังใช้การเคลื่อนไหวของสรีระร่างกายที่ไม่ได้ตั้งใจออกแบบแต่เป็นลีลาท่าทางที่ออกมาจากความคิดในขณะนั้นทันที อย่างไม่มีเหตุผลซึ่งเป็นการออกแบบลีลาท่าทางอย่างมีอิสระไม่ปะปนกับทักษะของการแสดงละครหรือการแสดงอารมณ์ที่หลากหลายอันเกิดจากการเคลื่อนไหว ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของเมอร์ซ คันนิงแฮม (Merce Cunningham) ที่นราพงษ์ จรัสศรี ได้อธิบายไว้ในหนังสือประวัติศาสตร์นาฏศิลป์ตะวันตก ไว้ว่า “การเคลื่อนไหวของเขาเกิดจากการที่ไม่ได้ตั้งใจออกแบบ แต่จะเกิดขึ้นจากความคิดชั่วแล่นที่เกิดขึ้นในขณะนั้นอย่างแทบจะไม่มีเหตุผล การกระทำที่เกิดขึ้นทั่วทุกแห่งบนเวที เหตุการณ์หนึ่งต่อด้วยอีกเหตุการณ์หนึ่งเกิดแล้วเกิดอีกทำให้สังเกตดูได้จากหลายมุม” (นราพงษ์ จรัสศรี, 2548, น. 127)

ดังที่กล่าวมา การออกแบบลีลานาฏศิลป์ในองค์ 5 สรีระ จึงเป็นการใช้การเคลื่อนไหวท่าทางในรูปแบบนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ โดยใช้การเคลื่อนไหวในแต่ละส่วนต่าง ๆ ของสรีระร่างกาย (Part of the body) ตามทฤษฎีการวิเคราะห์การเคลื่อนไหวของลาบัน (Laban) และการเคลื่อนไหวของสรีระร่างกายที่ออกมาจากความคิดในขณะนั้นอย่างไม่มีเหตุผล โดยไม่ปะปนกับทักษะของการแสดงละครหรืออารมณ์ของผู้แสดงตามแนวคิดของเมอร์ซ คันนิงแฮม (Merce Cunningham) เพื่อแสดงให้เห็นถึงสรีระส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้อย่างชัดเจนจากลีลาท่าทางการเคลื่อนไหว



ภาพที่ 5 การทดลองการออกแบบลีลาในองค์ 5 สรีระ โดยนำเสนอลีลาให้เห็นสรีระร่างกายอย่างชัดเจน (อัมรรค์ บุญราช, ประเทศไทย, 2563)

6.6 องค์ 6 คุณธรรม ผู้วิจัยได้ออกแบบลีลานาฏศิลป์โดยคำนึงถึงลีลาท่าทางที่สื่อถึงคุณธรรม จึงนำลีลาการเคลื่อนไหวแบบการทำสมาธิ (Meditation) ตามแนวความคิดเจริญกรรมในทางพระพุทธศาสนา และการแสดงพลังจากท่าทางที่สงบนิ่งมาสื่อความหมายของคำว่า “คุณธรรม” อย่างตรงไปตรงมา ดังที่ นราพงษ์ จรัสศรี ได้อธิบายว่า “ในการแสดงนาฏศิลป์จะมีอารมณ์ในเรื่องของการเคลื่อนไหวร่างกายที่ต้องใช้การเคลื่อนไหวเยอะเพื่อตีความในเรื่องของการใช้พลัง และความรวดเร็วหรือสิ่งที่มีการใช้การเคลื่อนไหว แต่ในบางโอกาสก็พบว่า การเคลื่อนไหวน้อยก็สามารถทำให้เกิดพลังได้ ซึ่งแฝงอยู่ในท่าที่หยุดนิ่งหรือใช้การเคลื่อนไหวอย่างเชื่องช้า ฉะนั้น ในด้านลีลาของผู้ที่ทำสมาธิ บางครั้งการจัดในท่าที่หยุดนิ่งก็สามารถแสดงถึงพลังที่ซ่อนอยู่ภายในได้ เช่นเดียวกับพลังที่เป็นความเชื่อของการทำโยคะหรือการทำสมาธิ” (นราพงษ์ จรัสศรี, การสื่อสารส่วนบุคคล, 21 มกราคม 2564) ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลงานการแสดงของเมอร์ซ คันนิงแฮม (Merce Cunningham) ชุดพิกเจอร์ (Pictures) แสดงเมื่อพุทธศักราช 2528 (ค.ศ. 1985) ที่ นราพงษ์ จรัสศรี ได้กล่าวไว้ในหนังสือประวัตินาฏศิลป์ตะวันตกว่า “พิกเจอร์ (Pictures) (ค.ศ. 1985) เป็นงานที่แสดงความรู้สึกของความเป็นมาของพลังประหลาด การอดกลั้น สมาธิ ทั้งหมดนี้รวมตัวกันอยู่ในโลกแห่งความจริง” (นราพงษ์ จรัสศรี, 2548, น. 110) นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ใช้ มุทรา (Mudra) ภาษามือของนาฏศิลป์อินเดียมาแสดงลักษณะท่าทางของนิ้วมือ ด้วยสีหน้าและแววตาที่มองลงต่ำแบบใบหน้าของพระพุทธรูปและใบหน้าของพระโพธิสัตว์ เพื่อแสดงถึงคุณธรรมที่เกี่ยวกับความเมตตาและความอ่อนโยน

ดังที่กล่าวมาการออกแบบลีลานาฏศิลป์ในองค์ 6 คุณธรรม ผู้วิจัยจึงใช้การเคลื่อนไหวท่าทางในรูปแบบนาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ โดยใช้การเคลื่อนไหวแบบการทำสมาธิ (Meditation) และการใช้มุทรา (Mudra) อันเป็นการใช้ลีลาแบบภาษามือของนาฏศิลป์อินเดีย เพื่อสื่อถึงคุณธรรม ความอ่อนน้อม ถ่อมตน ความอ่อนโยน และความเมตตาด้วยลีลาท่าที่สงบนิ่งของผู้แสดง



ภาพที่ 6 การทดลองการออกแบบลีลาในองค์ 6 คุณธรรม โดยการนำเสนอลีลาการเคลื่อนไหวที่ใช้มุทรา (Mudra) ภาษามือของนาฏศิลป์อินเดีย และลีลาแบบการทำสมาธิ (Meditation) ด้วยความสงบนิ่ง (อัมรินทร์ บุญราช, ประเทศไทย, 2563)

7. การสรุปผลและการอภิปรายผล

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลจากการศึกษาและผลจากการทดลองออกแบบลีลานาฏศิลป์สร้างสรรค์จากคำวิจารณ์คุณสมบัติการเป็นนาฏศิลป์ป็นของ นราพงษ์ จรัสศรี ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบลีลานาฏศิลป์ให้มีรูปแบบที่หลากหลายสฤกุลและแตกต่างกันออกไปในแต่ละองค์ตามแนวทางการออกแบบลีลานาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ (Post-modern dance) อีกทั้งนำเกณฑ์การสร้างมาตรฐานในการยกย่องบุคคลต้นแบบทางด้านนาฏศิลป์มาเป็นเกณฑ์ในการออกแบบลีลานาฏศิลป์เพื่อแสดงให้เห็นถึงคุณภาพในการออกแบบลีลานาฏศิลป์ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบลีลานาฏศิลป์ในแต่ละองค์โดยสื่อความหมายให้ตรงตามคุณสมบัติการเป็นนาฏศิลป์ป็นของ นราพงษ์ จรัสศรี ทั้ง 6 คุณสมบัติที่มาจากคำวิจารณ์ตามที่คุณวิจัยได้แบ่งไว้ ได้แก่ ลีลาการเคลื่อนไหวแบบมินิมอลลิสม์ (Minimalism) เพื่อสื่อถึงคุณสมบัติความลึกกลับ ลีลาการเคลื่อนไหวแบบในชีวิตประจำวัน (Everyday movement) และลีลาการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างมีอิสระ (Free spirit) เพื่อสื่อถึงคุณสมบัติความหลงใหลในการแสดง ลีลาการเคลื่อนไหวที่ต่อต้านแนวคิดและทฤษฎีของ

นาฏยศิลป์แบบดั้งเดิม (Classic dance) เพื่อสื่อถึงคุณสมบัติความแปลก ลีลาที่ผสมผสานกันระหว่างการแสดงตะวันออกและตะวันตกเพื่อสื่อถึงคุณสมบัติความเป็นตะวันออกและตะวันตก ลีลาการเคลื่อนไหวในแต่ละส่วนต่างๆ ของสรีระร่างกาย (Part of the body) เพื่อสื่อถึงคุณสมบัติสรีระร่างกายของศิลปิน ทางด้านการแสดง ลีลาการเคลื่อนไหวแบบการทำสมาธิ (Meditation) และการใช้มุทรา (Mudra) เพื่อสื่อถึงคุณสมบัติในด้านคุณธรรมของศิลปิน จากที่กล่าวมาถึงลีลานาฏยศิลป์ที่ปรากฏในผลงานสร้างสรรค์ของผู้วิจัยในครั้งนี้ จึงแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายในการออกแบบลีลานาฏยศิลป์ตามแนวคิดการสร้างงานนาฏยศิลป์หลังสมัยใหม่ (Post-modern dance) ซึ่งตรงกับคุณสมบัติเกณฑ์การสร้างมาตรฐานฯ ในด้านความหลากหลาย อีกทั้งการออกแบบลีลานาฏยศิลป์ครั้งนี้ ผู้วิจัยยังได้นำลีลานาฏยศิลป์แบบสเปนมาใช้ในการแสดงเพื่อสื่อถึงความเป็นตะวันตกอีกด้วย แสดงให้เห็นถึงรสนิยมในการคัดเลือกลีลานาฏยศิลป์ที่มีการจัดทำทางลีลาที่สามารถแสดงถึงความเป็นตะวันตกได้เป็นอย่างดีนอกเหนือจากทักษะการเต้นบัลเลต์ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ลีลานาฏยศิลป์ในผลงานของผู้วิจัยมีความแตกต่างไปจากผลงานนาฏยศิลป์สร้างสรรค์ชุดอื่นๆ ซึ่งการแสดงลีลานาฏยศิลป์แบบสเปนนี้ มีเรื่องการใช้ทักษะของนิ้วมือในการเล่นกรับสเปน (Castanet) เข้ามาอีกด้วย ถือเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของการแสดงนาฏยศิลป์ตะวันตกที่มีความสวยงามและแตกต่างไปจากการแสดงนาฏยศิลป์ตะวันตกสกุลอื่นๆ จากที่กล่าวมาจึงตรงกับคุณสมบัติเกณฑ์การสร้างมาตรฐานฯ ในด้านรสนิยม และด้วยการแสดงสร้างสรรค์ชุดนี้เป็นการแสดงในรูปแบบนาฏยศิลป์หลังสมัยใหม่ (Post-modern dance) ซึ่งผู้วิจัยมีพื้นฐานในการเรียนนาฏยศิลป์ อีกทั้งมีประสบการณ์เคยได้ร่วมแสดงและฝึกฝนการแสดงในลักษณะนี้ ฉะนั้น การออกแบบลีลานาฏยศิลป์ที่เกิดขึ้นในการแสดงชุดนี้ จึงทำให้เห็นถึงคุณภาพของการนำประสบการณ์มาใช้ในการออกแบบลีลานาฏยศิลป์ ซึ่งตรงกับคุณสมบัติเกณฑ์การสร้างมาตรฐานฯ ในด้านประสบการณ์ จากที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่า ลีลานาฏยศิลป์ที่ปรากฏในผลงานการสร้างสรรค์ชุดนี้มีคุณภาพตามเกณฑ์การสร้างมาตรฐานในการยกย่องบุคคลต้นแบบทางด้านนาฏยศิลป์ในด้านความหลากหลาย รสนิยม และประสบการณ์ ซึ่งการออกแบบลีลานาฏยศิลป์ในงานวิจัยครั้งนี้ถือได้ว่าเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางที่ดีที่มีมาตรฐานอย่างยิ่งต่อการศิลปะในการออกแบบลีลานาฏยศิลป์สำหรับงานนาฏยศิลป์สร้างสรรค์ ซึ่งถือว่าเป็นบรรลุนิติบุคคลของการวิจัยทุกประการ

8. ข้อเสนอแนะ

การออกแบบลีลานาฏยศิลป์ที่มีการบูรณาการรูปแบบของลีลาที่มีความหลากหลายในงานวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการออกแบบลีลานาฏยศิลป์ในผลงานนาฏยศิลป์สร้างสรรค์ชุดอื่นๆ ต่อไปได้

9. กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.นราพงษ์ จรัสศรี อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นอย่างสูง ในฐานะเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้และที่ปรึกษาในการออกแบบลีลาการเคลื่อนไหวในงานนาฏยศิลป์สร้างสรรค์ให้กับผู้วิจัย

10. รายการอ้างอิง

- เจตนา นาควัชร. (2560). ข้อคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับบทบาทของทฤษฎีในกระบวนการวิจัยทางมนุษยศาสตร์. ใน รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (บรรณาธิการ), *ทฤษฎีกับการวิจารณ์ศิลปะ: ทักษะของนักวิชาการไทย* (หน้า 31). ปทุมธานี: นาค.
- ฐาปณีย์ สังข์สิทธิวงศ์. (2558). *การสร้างสรรค์ละครเพลงร่วมสมัย เรื่อง ศิลปินผู้บุกเบิกนาฏยศิลป์ร่วมสมัยในประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- นราพงษ์ จรัสศรี. (2548). *ประวัตินาฏยศิลป์ตะวันตก*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.